

RENAIXEMENT

Adherit a la Unió Catalanista

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per a totes les nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per a estatuir la legislació civil i per al règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ésser àrbitres de la nostra administració.

Que siguin Catalans tots els qui a Catalunya desempeyïn càrrecs públics.

Fixar contribucions i impostos per a contribuir a les despeses generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el deure de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga el llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

FEM PATRIA

Sí, amics, malgrat no ho vulgau, sí, germans de Patria, encar que ho poseu en dubte, fem Patria, treballem amb fè i delit per a que'l triomf coroni amb esclatant victòria el fervorós desig de la nostra ànima patriòtica. Fem Patria, sí, i fem-la gran i gloriosa, fem-la esplendent i ben nostra, que en aquest treball és deure de tots l'ésser-hi, si no volem fer mancament a Catalunya.

Per çò, per encausar i assolir la plenitud de la vera consciència, per a copçar l'integral representació de la totalitat de la Patria, el nostre amor a Catalunya, el nostre amor als homes, car els catalans estàn subjectes, pel fet d'ésser-ne d'homes, als dolors que flagellen a la humanitat tota, ens han dictat aquests bellíssims principis damunt els qui descansa tota la nostra ideologia patriòtica i, damunt els quals, si volem assolir una Catalunya, ben Patria nostra, hi haurà d'aixecar-se el ferm edifici de la Catalunya futura, car la Patria, per a ésser Patria de tots, no ha d'ésser amparadora de tiranies ni privilegis, car ella ha d'amparar per un igual els drets de tots els qui la componen, a l'ensems que també ha d'exigir a tots el compliment dels llurs deures.

Çò, i no res més, és el proclamat suara, çò i res més, és nacionalisme, que aplicat a Ca-

talunya esdevé catalanisme, i també tot çò, a l'ésser proclamat, ha motivat unes protestes, que, sens escrúpols de cap mena, han fet públiques gents, que mancant als més rudimentaris principis que deuen informar sempre l'actuar dels homes, çò és, la llealtat i la noblesa i més encara, la veritat, s'han mostrat—oh! verges púdiques—amb llàgrimes als ulls davant del catalanisme, davant la opinió de Catalunya, com a víctimes innocentment sacrificades en llaor d'ideologies a lo Pau Iglesias, involucrant manyagament la seva expulsió de la Unió amb la proclamació dels nous principis.

No, amics; no, caríssims germans de Patria, la veritat, que és única, ens obliga a dir-vos oh! virginals vestes servadores del foc sagrat, que no han sigut pas, i çò bé prou que us consta, els principis proclamats, els que per determinar en vosaltres una disconformitat que respectem, car cada hù té la plena responsabilitat dels actes llurs i aquests la Patria és qui té de jutjar-los, us han expulsat de la Unió Catalanista, de la entitat mare del catalanisme, l'únic que sustenta ferma i inquebrantable la vera ideologia patriòtica, incommoviblement catalana, saviament humana, execrant tot lo execrable, llençant d'aprop séu tots els odis, totes les rencunies i tots els privilegis atenta-

toris a la dignitat dels catalans, com a homes i com a patriotes, i ella és, perquè no pot deixar d'ésser-ho, el redós on s'hi apleguen tots els catalans que, lleal i noblement, s'ha quin s'ha llur pensar i sentir, aïmin i serveixin per damunt de tot a Catalunya. I això, la Unió, no és d'avui que ho exigeix, és de sempre que ho tenia estatut; el que és que de tant en tant cal comprovar la llealtat dels que la segueixen i llavors és quan, malgrat ja es pressentissin, és quan surten a la llum les xacres dels febles, els mancaments dels utilitaris.

Es la vostra conducta, és el vostre catalanisme acomodaticí, el qui vos ha tret de la Unió, bona gent del Centre Catalanista de Girona i sa comarca, que no cal més que llegir el vostre comunicat a la Junta Permanent i la resposta que ella va dar-vos, comunicacions datades en el mes d'abril, per a conèixer i sapiguer la vostra ideologia, per a capir la fermesa dels vostres ideals, que vos permetien, oh elasticitat dels principis!, proclamar i presentar al poble, an aquest poble qui sent la fretura d'assolir sa plenitud nacional, a persones que, apart el respecte personal, no s'han distingit mai per un catalanisme a la faisó del que sembla vol abrogar-se innocentment el Centre, i si per fer una devoció, per no dir servilisme envers dinàstics i altres coses exòtiques per a nostra Catalunya. I tot això, malgrat no ho sembli, tenim de creure que'ls ho dictava el seu gran amor a Catalunya i la seva llealtat a la Unió Catalanista. Però quan la Unió ha volgut saber quants eren els lleals, llavors ells han invocat altres disciplines, compromisos contrets, i tot ço—diem-ho clar—ha sigut perquè sabien ben bé que la disciplina de la Unió no admetia altra cosa que servents lleals de Catalunya, verídics posseïdors d'ideals, puritans en procediments i no gent que són mercaders d'ideologies, fent-ho tot servir de materia per a millor satisfer concupiscències i egoïsmes que res tenen que veure amb Catalunya, que al contrari, són antitètics d'Ella. I tot ço passà, quan encara ni es pensava en escriure el Missatge que conté els principis proclamats.

Pot servir-los-hi de consol, als reconsegats del Centre Catalanista de Girona i sa comarca, la noblesa i llealtat, de la gentil donzella, puntaire esquisida tot puresa i tot amor, l'altre víctima, *La Costa de Llevant* qui n'és tant de puritana, que malgrat la fermesa del seu catalanisme, es permetia strams en llaor del centralisme, no trobava incompatible amb

son ésser català, el maurisme, ni malgrat la seva repugnància a les disciplines, perquè fan tuf de quartel, que era immoral apart el fàstic pel continent sentir amor pel contingut encara que modesta com ella és, fos en sa més alta gerarquia.

Clar que ella, blanca coloma pura de tot pecat, és lliberal i n'és tant ferm el seu amor a la llibertat i independència dels homes, que se li enduen els amors, amors de verge, els pobles que volen sotmetre a la humanitat tota, sots el jou ignominiós del militarisme, i en canvi troba catalaníssim, lliberal i humà, llençar les més indignes i baixes execracions damunt la tomba d'aquells, dignes del més gran respecte, qui en ares de l'ideal reivindicador, vessaren, la sang dels tirans de llur Patria. I tot lo abans exposat, no cal pas per a sapiguer-ne la veritat, llegir la comunicació de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, cal només llegir la col·lecció de la verge i martir *Costa de Llevant*.

La veritat és aquesta aquí exposada i no altre. Els expulsats ho han sigut molt abans del Missatge i per qüestions que decentment la Unió Catalanista no pot admetre de cap manera tinguin vida en el seu sí; ara, si aquests senyors es senten allunyats dels nous principis, sols ens donen el més ferm convenciment de la bondat del mateixos, car venen a demostrar-nos palesament que al redós de les nostres proclamacions, no hi caben ni hi poden cabre els qui mercadegen amb el més sagrat dels ideals, cercant en ell la satisfacció de llurs concupiscències i egoïsmes i amb això no's fa Patria, ans al contrari, es desfà.

EN EL NÚMERO VINENT

PANCATALANISME

TESI PER A SERVIR DE FONDAMENT A UNA DOCTRINA

per Alfons Maseras

La santa continuïtat

Si jo avui alcés un edifici per a fer-hi viure el meu ideal i un hom forçut amb tota sa manya tot seguit l'enderroqués, jo amb la mateixa fe d'abans, amb més entusiasme i amb força més energí el tornaria a alçar l'edifici. I si l'acció devastadora es repels dos, tres, quatre vegades, cada volta el tornaria a alçar més nou, més bell, més resistent i cada cop, aximateix, més modern. Recordo que quan tenia sis anys vareig tenir una greu malaltia; quan la convalescència, una bona amiga em portà un castell i una capsa de soldats per a distreure'm; jo m'entretenia en anar col·locant pels pisos del castell aquells inofensius ninots de plom simulant-ne la presa, però jamai podia fer-los arribar al cim, puix que'ls de casa feien moure la taula i l'exèrcit queia a tomballons i pel dret dalt a baix del castell. Però jo tantes vegades com me destruïen la meua obra, tantes voltes la recomençava, fins que amb temps i paciència, amb tenacitat i constància, assolí el triomf. Moltes vegades ja home, he pensat amb aquelles lluites inofensives d'aquells temps i he trobat en elles una força moral que llavors ni tant sols podia imaginar.

La santa continuïtat, que no és altra que l'optimisme posat en acció, és l'arma prodigiosa que venç tots els obstacles; és l'educació aplicada a l'acció i és aiximateix la llei natural regint els destins de l'home. Qui no posseeix una normalitat absoluta és inconstant i la seva acció, per tant, negativa, malgrat que qualche volta en el transcurs de la seva vida hagi produït quelcom considerat positiu. Sens la continuïtat fins a convertir-la en efectiva, tota ideologia no passa d'ésser una utopia i les ciències biològiques califiquen d'anormal la vida quimèrica. Es clar que és molt més fàcil i d'una major comoditat l'acció utòpica per l'irreal que és i per estar allunyada, essent-ho de la realitat, de tot perill i contratemps, però tampoc és menys cert que aquesta acció atrofia els cervells, mala energíes força apreciables i converteix als homes en místics, egoistes, que en la llur ànima despallada de tot sentiment generós, hi coven els gèrmens de la impotència, de la ganderia, del no ésser. Ningú més covart que l'utopista; està tan gelós del seu *ideal*, se'l vol tant per a sí, que tem sempre caigui per viarany de perdició i aquesta covardia fa que moltes vegades ço tan meçquí que'n diuen el seu ideal, malgrat

ésser tan gran n'hi ha prou amb el propi ser per a ofegar-lo.

Jo tinc un amic, qui vàrem estudiar junts, que pocs anys ha era un home rublert d'ideal; la seva afició el feu artista, escrivia, dibuixava, pintava i, per una llarga temporada, es dedicà a l'estudi de la Filologia. Posseïa un ideal que defensava amb tota sinceritat i fins amb certa constància i energí; la moral la venerava, la educació la posseïa. Era un model de joves: reposat, serè, enèrgic i noble; amava a una jovincel·la bellíssima que prometia fer-la la seva esposa. Fa pocs dies que vaig trobar-lo, després de molt temps de no haver-lo vist; era tot un altre, cridaner, bellugadiç, de conversa buida, haguereu dit que era un home mancat d'educació; sens cap afinitat amb la moral i ni a qui el nom de pedant podia aplicar-se-li. Em va dir que ell veia la realitat tal com era: la patria una mentida, la fe un sarcasme, la societat corrompuda i, en fi, el món per ell no és altre que un malalt de curta vida. I per què preocupar-se'n del món? Gosar i riure sens cap mena de preocupació, aquest és son ideal d'ara.

Veus-el-aquí una d'aquestes ànimes velles; mentres li fou possible viure pels llims, mentres la vida per ell no fou més que'ls llibres i el goig, tingué un ideal que la juvenesa li permetia fos utòpic; però els anys avençaven i era precís que la seva ideologia visqués a la realitat, evolucionés, es fes carn de la propia vida, entrés en el ver terreny de la lluita i amb la fortitut i l'audàcia d'un cor jove es llencés a fer triomfar el seu pensament. Calia llavors la continuïtat de la lluita, la evolució lògica no és més que la mateixa continuïtat, s'imposava, però ah! en el ésser d'aquest jove la ideologia era un ropatge tan extern, tant, que la epidermis no n'havia sentit mai el més suau contacte i en el seu cor n'afirmava tenir-hi enterrada la seva ideologia.

Quants joves aixís, de la faisó exposada, hi han arreu! No ho són, però, de joves els qui tal obren, podran ésser-ho en la materia però en l'esperit són vells meçquins. Felix el poble en el que'ls seus joves són devots de la santa continuïtat que assolirà els impossibles; per què no pot ésser Catalunya, aquest poble tan felix, joves amics de la meua Patria?

F. ROSELL

El rei d'un Parc

Hl havia en una gran ciutat, un grandió Parc en un de quals recon s'hi hostatjava magnífica col·lecció zoològica. De mamífers a amfibis, es trobaven en ella totes les menes d'animals fent llur vida en espaioses gavies que millor semblaven palaus, tanta era la netedat i tanta l'amplitut d'elles.

I, en una de les més espaioses i millor adornades amb groixudes i fermes reixes, s'hi veien els lleons que'ls naturalistes havien nomenats *els reis de les selves*.

La gent ciutadana acudia a visitar i admirar la col·lecció; i els petits sapigueren comprendre totseguit que la reialesa no residia, nó, en els ferotges felins, sinó en un gran paquiderm de pell rugosa i groixuda, de trompa llarguíssima qui, en apropant-se-li un noi o una noieteta, tot seguit els saludava amb la major afecció i amb la més fina cortesia...

I nenes i nens, agraïts a les deferencies del proboscidi, acordaren nomenar-lo *el rei del Parc* i li cercaren un nom ben manyac, ben entenedridor i afectuós: li digueren «Avi».

I, com que tot temps i tothora hi ha hagut al món cors dolents i malvats, un bell jorn l'«Avi» no s'apropà on els nois i les noies l'esperaven per a donar-li part dels llurs berenars: estava ferit de mort: un malintent li havia donat qui sab si amagat en dolça golosina, que a l'elefant tant li plavien, quelcom que atentà fatalment a la vida de l'amable, de l'intel·ligent «Avi del Parc» . . . . .

Una onada de tristor planà damunt la ciutat i eren a cents i a centes els nens i les nenes qui recriminaven la malifeta; en tant, que un periòdic defensor dels infants interessos obrí una subscripció per a recabar diners amb els quals adquirir un altre elefant.

I passà'l temps, i... encara no havia arribat el substitut de l'«Avi» . . . . .

...quan veu's-aquí que aquella gran ciutat que tenia un grandió Parc on hi havia viscut alegant nenes i nens aquell proboscidi, sigui visitada per un alarb qui cobria son front ample i intel·ligent amb son gran turbant i qui tenia en els negres ulls raigs de gran dolcesa per als menesterosos, per als disortats i per als petits.

I començà a dir-se per la ciutat que l'alarb era un gran senyor, antic Soldà de ses terres qui havia abdicat el manament de son Imperi perquè'l seu ésser estava més a pler entre'l poble que per damunt d'ell.

I l'ex-Soldà, sembla que s'emprenà tant i

tant de la gran ciutat que fixà sa residència, durant llarga temporada, en ella. I sigui aleshores que palesà que la reialesa de sa niçaga era també en son cor, i que no endebades tenien dolcesa sos ulls per als disortats, per als menesterosos i per als petits. Ell visitava Assils, socorria miseriosos i's complavia en fer tot quant als petits sigués agradós.

En tant, çò darrer, que hagut esment de que la mainada de la ciutat plorava encara la mort d'aquell simpàtic elefant, aprofità la diada de Reis (aquesta diada que, d'ençà que Jesucrist nasqué ha estat, és i serà de gran joia per a la mainada) per anar a visitar el Batlle i dir-li:

—Sé que'ls infants de la vostra ciutat, avui reben presents dels Reis de l'Orient; i sé que ells desitgen que no manqui un elefant en la col·lecció zoològica del vostre Parc. I per çò vinc a Vos, senyor Batlle, i vos faig ofrena d'un proboscidi que vos enviaré de les meves terres, cercant-lo on sigui, bell entre'ls més bells dels elefants de la càlida Africa.

El Batlle agrai la oferta en nom de la ciutat, i el gran Alarb es retirà solemne i magnífic com sempre, endreçant sos passos vers l'hostatge on diuen que, en arribant-hi exhalà un d'aquells sospirs fondíssims que del pit li eixien sovint, sempre que acabava de realitzar una obra bona; sospirs que devien succeir-se sense interrupció. . . . .

—I veu's-aquí que ara, nosaltres petits barcelonins, tenim la joia de viure l'instant de la generosa ofrena. I com que estem plens de satisfacció de que hi hagi hagut qui tan bé ha comprès el desig nostre, volem palesar-li el coral agraïment de tota la mainada barcelonina; i no trobant un medi més pràctic ni més adequat, hem pregat al gran Muley Hafid que vulgui acceptar que diumenge anem a fer-li unes cantades, en nom i representació de tots els nens i de totes les nenes de la ciutat capical de la Patria nostra. I, sapigut el nostre intent, el periòdic *En Patufet* ha ofert la publicació del número d'aquesta setmana a homenajar al generós donant.

Ara, vosaltres, companys i companyes, no hi voldreu venir, amb nosaltres? — Estem segurs que sí; i, per tant, vos preguem que *diumenge*, dia 14, sigueu tots a l'hora i en el lloc que per la premsa vos serà comunicat, per a presentar a l'il·lustre Alarb el testimoni de l'agraïment de tots els petits barcelonins, i cridar en sa presència: Visca Muley Hafid!

Barcelona, 11 de gener de 1915.

EL CHOR INFANTIL MOSSÉN CINTO,

Fragment

A l'entorn de les «Sensacions paganes» del Dr. Hartenberg.

DIVAGANT sota el cel de l'Àtica, una dolça nit estrellada, la seva pensa reculava fins als temps en que muntava vers aquelles mateixes estrelles l'esperit de Plató, d'Aristòtil, d'Epicur. Es aquest darrer nom qui'l sorprèn, el decideix, l'inspira. «Entre tots aquests somniadors nocturns, aquell en el qual penso amb el major reculliment, és el magnífic Epicur, el filòsof tant profundament humà, que sapigué establir, sota el parpalleig d'aquests astres, la concepció més juiciosa i raonable que la ment antiga pogué imaginar.» Jo estimo qui estima a Epicur. Considero que amar an aquest bell filòsof és donar prova d'hardidesa i de noblesa d'esperit. Si Plató fou un gran poeta i Aristòtil fou un gran savi, sols Epicur mereix el nom de constructor filosòfic.

Aquesta construcció incompresa per espai de tant temps, la filosofia d'Epicur, era tant sòlida, tant lògica i tant profètica, que en aquesta hora ve a coincidir amb els resultats de les nostres recerques i experiències. La teoria atòmica—ens diu el Dr. Hartenberg—les grans lleis de la selecció i de la herència, els principis de psicologia positiva, les aspiracions a l'afranquiment intel·lectual, tot el sistema d'Epicur, en fi, avui l'admetem nosaltres. Cal, doncs, admetre igualment la seva moral pràctica. El principi d'aquesta moral no és pas el dever—una idea que'ls cristians enmanllaven, sense capir-la bé, als estoics,—sino el plaer. No entenguem en aquest mot res massa grosser ni res massa subtil. El goig de viure, de fruit totes les activitats conscients o inconscients per a les quals està fet el nostre còs. Despreciar el còs per a exaltar un principi espiritual qualsevolga que no pot tenir les seves arrels més que en el còs mateix, és una idea tant folla que jamai s'ocorregué a Epicur. Era massa bon físic per a ignorar que un còs malsà no pot produir un esperit sà. I, parellament, Epicur sens dubte havia endevinat que un organisme perfectament equilibrat en totes les seves parts no podia produir sinó pensaments saludables, actes útils. Les nostres malalties morals no són altra cosa que'ls signes visibles, els símptomes d'una malaltia física interior, localitzada generalment en el cervell. Es per això que Epicur atribuïa una primordial importància a les funcions corporals i en primer terme a la funció de la nodrició, que

ell nomena la «funció del ventrell», en son llenguatge científic encara imprecís.

Es evident que des del jorn en que l'home ha adquirit la certesa de que la vida present és la única en la qual se pot comptar, no li ha estat més possible de donar a aquesta vida un altre objecte que la felicitat. El mot, però, d'*objecte*, és inadequat, car suposa que la vida és una cursa vers una fita que cal esforçar-se per a assolir. Això no és pas lo que entenía Epicur. Els seus consells se refereixen al moment present, a l'avenir més immediat. Ell no'ns diu pas irònicament: «primer sigues desgraciat, per a ésser feliç més tart.» Ell ens diu: «arranja't amb la vida de cada jorn de manera que n'extreguis tots els plaers que conté. Serveix-te, per a això, de tots els sentits que la natura t'ha donat. No'n descuidis cap. Aprèn a fruit de la llum i dels diferents aspectes, sempre canviants, que dona als objectes que rodeja. Aprèn a escoltar les harmonies de la natura. Aprèn a gustar la dolçor dels aliments que't reconforten. Aprèn també, quan t'entreguis a l'amor, a aprofitar ben bé aqueixos minuts divins per a la major joia possible de la teva sensibilitat. En una paraula, aprèn a viure en el present, [aprèn a assaborir la vida]. Aquests consells són bons per a tot-hom, aixís per als humils com per als poderosos, aixís per als pobres com per als rics? Sí, indubtablement, perquè si cada hù els segueix, la vida se tornaria més senzilla, més dolça, més humana. El ric epicurià, ben decidit a ésser completament feliç, suportaria la misèria entorn seu, desitjaria, per a enriqueix-se encara, explotar la necessitat dels altres homes? Això seria no haver comprés els principis d'aquesta bella i savia filosofia.

El Dr. Hartenberg, després d'haver exposat la doctrina d'Epicur, en termes que m'han dat un pretexte per a filosofar a mon torn, pren la paraula al final del seu petit volum, per a dir-nos fins a quin punt ell hauria amat ésser un d'aquells antics mestres que vessaven la bona paraula en joves orelles atentes. Es un capítol bell i dels més emocionants. Es l'amor a la vida tal com l'experimenta un home que no separa, dintre les seves preocupacions, la ciència, l'art, l'humanitat i la noble tendresa que gonfla els cors sans. El seu darrer mot és d'una gràcia que m'encanta: «I si algún cop s'està trist, un s'aconsola olorant les roses.» Dolces i savies sensacions paganes.

REMIGI DE GOURMONT.

(Trad. per a RENAISSANCE)

RENAIXEMENT

Estat econòmic a fi de 1914

TAMPOC enguany podem començar aquesta exposició de l'any econòmic de RENAI-XEMENT participant als nostres que *ja no per-dem diners*. Causes ben diverses impideixen, per ara, que aixís sigui, i si bé l'existència de nostre periòdic és més sòlida que mai, mercès a l'augment d'abonats i de venda, també han augmentat considerablement les despeses, esmerçades en part a la millor organització de tot lo referent al servei d'administració i en part a la propaganda activa que hem demostrat amb la publicació de números extraordinaris i principalment amb la del número popular, publicat amb motiu del miting d'afirmació nacionalista de la Sala Imperi, del que se'n feu una tirada de 10,000 exemplars, que's repartí, en sa major part, gratuïtament.

Però si bé és cert que encara hem de saldar amb dèficit—relatiu i poc important—no és menys cert que'l sol fet de continuar la publicació de RENAI-XEMENT és una victòria asse-nyalada, perquè vol dir que hem sobreviscut la malura de la segona mig anyada de l'any que hem acabat i que tant funesta ha estat per a totes les publicacions, alguna de les quals, amb més anys d'existència que la nostra, no ha pogut resistir l'indiferència del seu públic que l'ha deixat, quan més necessitava la seva ajuda.]

Es clar que'ls nostres amics, tenen un altre concepte de les obligacions a les quals deu correspondre tot bon nacionalista i és clar que aquest apoi incondicional, que no'ns ha mancat en els moments més difícils ha fet que RENAI-XEMENT pogués entrar en l'any sisé de la seva publicació, amb una relativament bona situació econòmica i amb una ferma voluntat de prosseguir endavant i amb més coratge que mai, la propagació dels ideals de la Unió Catalanista, per a qual objectiu—els que escrivim a RENAI-XEMENT—no hem descobert encara els obstacles que podien impedir-nos-ho, ni'ls haurem de trobar perquè'ns sabem tan ben acompanyats per la bona voluntat, l'altruisme i el bon seny patriòtic dels nostres amics, els qui, amb motiu de diverses circumstancies, i en totes ocasions ens manifesten la llur adhesió i la llur ajuda decidida, tan apreciades i tan remerciades per nosaltres.

***

Vegin-se ara, sense altres preàmbuls, els comptes que oferim a l'exàmen dels nostres, acompanyats de la detallada explicació que per a major claretat exigeixen.

Resum de l'any 1914

ENTRADES

En Caixa de 1913	190'60
Del crèdit de 1913.	630'50
De sotscripcions en 1914	4.182'05
Dels corresponsals	793'—
De anuncis	401'50
Per a les sotscripcions obertes	318'90
De relligament de volums	150'15
D'un catalanista (per aixugament dèficit de 1913)	81'—
Per varis conceptes	241'—
	<u>6.988'70</u>

SORTIDES

A Impremta Catalonia	4.506'95
A Repartidors, Cobradors i Correu.	1.296'20
A Sotscripció oberta.	14'—
A V. A. B.	63'70
Factures segons comprovants	724'15
Per varis conceptes	132'25
	<u>6.737'25</u>
En Caixa.	251'45
	<u>6.988'70</u>

Cal observar en aquesta exposició de ingressos i despeses un augment considerable sobre'l de l'anterior en la partida «Repartidors, cobradors i correu», qual augment s'explica per la necessitat d'ampliar i àduc de perfeccionar els serveis d'administració que en la mateixa s'expressen, amb l'objecte principalíssim de que'ls nostres sotscriptors rebessin al seu dia el periòdic i no sufrís retràs l'enví de la expedició setmanal per correu. Aixís mateix han contribuït a l'augment, l'establiment d'una oficina d'administració i les naturals despeses que produeix l'augment constant dels sotscriptors.

D'aquest darrer motiu se'n pot formar concepte veient la remarcable aventatja sobre 1913, amb que consta la partida per cobros dels sotscriptors de 1914.

De totes maneres com que hem aconseguit una gairebé perfecta organització en tots els nostres serveis, donem per ben esmerçat l'augment, sense renunciar malgrat tot a corretgir les deficiències que puguin observar-se.

**

La nostra situació econòmica a fi de 1914 està ben clarament exposada per les cifres següents:

A L'ACABAR L'ANY 1914

ENS DEUEN

Corresponsals administratius . . .	280'10
» venedors . . .	185'70
Sotscriptors de Barcelona . . .	148'—
» de Fòra . . .	141'—

I TENIM

Mobiliari i volums relligats . . .	58'—
En Caixa . . .	251'45
	<u>1.044'25</u>

DEVEM

A Impremta Catalonia . . .	750'55
A sotscripcions obertes . . .	344'30
Comptes petits . . .	39'90
	<u>1.134'75</u>

RESUM

Devem . . .	1.134'75
Ens deuen . . .	<u>1.044'25</u>
Dèficit pessetes . . .	<u>90'50</u>

Tenim doncs un dèficit efectiu—després de cinc anys de publicació de RENAIXEMENT—de 90'50 ptes. Exactament igual que l'any anterior s'ha produït el dèficit degut a que s'han distret quantitats per a altres obligacions de les presupostades, com ho són les quantitats incobrables que arrocejàvem de 1913 i'l dèficit que'ns deixà el número popular extraordinari editat per el motiu que diem al començament, dèficit que ja prevéiem, però que aixís i tot creguérem que era un deure nostre publicar dit extraordinari per la propagació que havia de representar d'aquell acte memorable.

I ja que hem parlat d'aquest número popular diguem que'ls 10,000 exemplars del mateix ens costaren 275 ptes. i que la sotscripció oberta per a editar-lo en produí 143'25 que amb les 56'75 producte de la venda fan 200 ptes. Dit número deixà, per tant, un dèficit de 75 ptes.

Tenint en compte que l'incobrable de l'any anterior eren 71'70 ptes., trobem:

Dèficit número popular . . .	75'—
Incobrable de 1913 . . .	<u>71'70</u>
	146'70

o sigui quantitat superior al dèficit efectiu de tot l'any 1914. No perdem doncs les esperan-

ces de saldar l'any que comencem amb *supèravit* i quan no procurarem quedar en *pau*.

**

I anem finalment a parlar de la progressió que ha sofert RENAIXEMENT durant el darrer any. Confessem que'ns creíem ésser més dels que som al fer la darrera estadística i ho diem aixís perquè al fer-ne una de provisional a la mig anyada trobarem una progressió com mai havíem esperimentat. Però vingué un temps dolent per a tot el món i RENAIXEMENT, que també hi és incorporat, en tocà aixís mateix les conseqüències. Vingué encara un altre temps pitjor per a la nostra Barcelona—base ferma de tota publicació—i entre una i altra calamitat s'estroncà l'ingrés de nous sotscriptors i la venda s'aturà en la seva creixuda.

En el quadre que acompanyem pot veure's la progressió constant de sotscriptors des del primer any de publicació de RENAIXEMENT.

QUADRO DE SOTSCRIPTORS

		1911	1912	1913	1914	1915
Sots.	8 ptes. any.	193	205	228	308	364
Prot.	12 » »	48	48	62	79	93
	» 18 » »		2	2	2	2
	» 24 » »	11	15	17	14	13
	» 36 » »	1	1	1	1	1
	» 60 » »	6	4	3	4	3
	» 120 » »	1	1	2	2	2
		<u>260</u>	<u>276</u>	<u>295</u>	<u>410</u>	<u>478</u>

Ens cal fer una darrera recomanació a tots els nostres i és la de que no'ns deixin de pres-
tar l'ajuda que fins avui no'ns ha mancat. Ens cal com sempre i més especialment en les difícils circumstàncies, encara no normalitzades. Ens cal també perquè a cada acabament d'any es nota una major aflluència de baixes, dels cansats o dels impacients. I per a que RENAIXEMENT no deixi la tasca a mig fer, cal que'ls que tenim no'ns abandonin i cal que siguin substituïts els fatigats.

♦ ♦ RENAIXEMENT ♦ ♦

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer de la Boria, 24 i 26 pral.

Hores d'oficina: de 6 a 8 tarda, i de 9 a 11 nit

Preus de sotscripció: 2 ptes. trimestre

La Vall d'Aràn i els catalans

VAIG a parlar-vos de la nostra llengua: de la llengua aranesa, això és, de la parlada pels naturals de la Vall d'Aràn. Aquesta llengua desconeguda, sense pretensió de cap mena, senzilla en son apartat paratge, ha viscut durant força anys menyspreuada pels catalans com una llengua poc menys que selvatge i propia sols per a parlar amb les feres, amb els isarts, amb els óssos i amb les àligues del Pirineu. Quan de llengues de la família catalana s'ha fet menció, únicament s'ha parlat de València i de Mallorca. Els jocs florals de Barcelona, en allà on se diu en les targes de convit que's dirigeixen als cantors de totes les terres que parlen català, no hi ha tingut mai cabuda la parla aranesa en els molts anys de la reinstauració de la poètica festa. Segons es veu, no té poesia més que la llengua *reconeguda oficial dintre de Catalunya*. Pot-ser algú no me'n senti grat de lo que dic, emperò no hi ha d'haver agravi: estem en família i podem dir-nos les veritats, puix no podríem ofendre sens ofendre'ns ja que som sang de la mateixa sang, valgui la frase.

No saben la dolcesa que té la nostra llengua, emperò ja la saben més enllà del Pirineu que l'han estudiada i la conreen com planta manyaga del jardí de les literatures del Migdia. Són llegió els poetes que escriuen estes llengues que totes són catalanes, encara que les pronunciades variants d'algunes d'elles les faci aparentar molt diferents. Totes elles ostenten llorers guanyats per llurs eminents conreenadors com En Mistral a Provença, En Josep Ros al Llemosí, Perbosc al Llenguadoc, Sarrieu a la Gasconya, i altres al Rosselló, Mallorca, València, Alguer, etc., quins noms sobradament coneixeu tots vosaltres.

Aquesta llengua, que era la dels trovadors, era entesa i parlada des de Murcia fins a Niça, desde Barcelona fins a Burdeus, sumant en conjunt la xifra de 20.000.000 d'ànimes. Solament el gascó, que és el llenguatge que més s'arretira a l'aranès, ja'l parlen prop de dos mil·lions.

És molt de doldre, senyors, però és evident i positiu; els catalans no'ns contem en el concert de les llengues diverses que integren la llengua catalana. Heu-s'en aquí una prova. Llegiu els treballs fets per a la formació dels diccionaris de la llengua catalana, i veureu allí

que tot s'ha previst, en tot s'ha afinat, tot té la seva observació adequada per a que cap dels matisos de la gran llengua quedi sense poguer-se expressar clarament per manca de forma prou exacta: cada variant de pronunciació, cada sò, cada inflexió, cada enllaçament, cada trencament de síl·labes, cada anomalia, en fi, té el seu signe per a patentitzar-lo amb claretat i fer possible l'estudi complet de la llengua i el diccionari ideal, quasi bé podríem dir-ne enciclopèdic, de la grafia o pronunciació de tots els dialectes, que componen la complexa llengua catalana; emperò, s'obliden totalment, ni la més petita menció en fan, de lo que constitueixen justament les tres principals característiques de la llengua aranesa, això és: 1.ª, el sò de la vocal *û*, *estûdi*, *lûde* (estudi, lluir); 2.ª, la *h* — aspirada — *henna*, (dòna), si bé d'aquesta en fan alguna menció que no toca a l'aranès, i 3.ª, la *n* — gutural (podríem representar el sò per *ng*) — *men o meng* (meu), que són les que més donen precisament sa especial fesomia a la nostra llengua i no se'm digui que això són sons francesos — i per aquesta raó, exòtics i extranyos al català — puix, encara que aixís fos, dec fer notar que si bé no s'ha donat acollida an aquests sons francesos, se n'ha donat als castellans! puix que en les normes que fixen, senyalen els sons i'ls admeten de *j* castellana i de *z* castellana. Ademés, si la llengua catalana pretén absorbir com a seu tot lo particular de cada dialecte, en que més o menys hi entra sa llengua, atribuint-se'n en part sa paternitat com fa amb el mallorquí, valencià, alguerès, i fins amb el mateix cerdanyès—que prou ple de galicismes està també—no pot passar per alt a l'aranès sinó que fos per considerar-se'n el català fill renegat d'aquell pare montanyenc, però quina sava li ha dat la salut i exuberancia de vida que ara l'envaneix. I som en allò que tant garbosament defensen els valencians i fins alguns escriptors mallorquins, això és, l'antiguitat de la seva llengua, que de cap manera volen admetre hagi sigut empeltada pels catalans de l'època de la reconquesta contra'ls moros, sinó que diuen—i ho apoen en documents històrics—que ells, el poble valencià i'l poble mallorquí, ja parlaven un llenguatge poc menys que igual al català que segurament era català com ell, provinent del mateix tronc desviat en més o menys llarga fetxa.

Aixís com els soldats romans a l'arribar a Catalunya ja's trobaren amb una llengua que entenien perfectament perquè se semblava en

gran manera a la seva, aixís els catalans se trobaren amb una manera de parlar (en els dos mentats països que conquistaven), amb una parla, que era la seva propia.

El grau de desenrotlló literari i el moment propici del floriment de les lletres, feu que'l llatí predominés, i bastardejant-se amb la barreja de paraules ja parlades a la nostra terra, s'arribés en tot lo docte a volguer-ne atribuir tot l'origen al llatí.

Unes circumstancies semblantes varen passar amb Valencia, quina llengua els valencians n'han dit llemosina, com força poetes catalans també ho han dit de la catalana.

Doncs tot això que passà a Catalunya al venir la llengua romana, s'accentúa molt més al parlar de la Vall d'Aràn, poble que conserva molt més pronunciada la primitiva fesomia, sobre vivent, com qui diu únic, dels primers pobladors de Catalunya.

Allí es parla encara avui amb sons purs com es devia parlar algunes centuries endarrera. La nosta terra ha sigut una de les defenses més glorioses d'aquesta afligranada llengua catalana, puix que ha sabut conservar pur son esperit i sa expressió sense bastardir-se amb l'arreplec de paraules aràbigues i i d'altres tantes invasions de races que ha sofert aquesta terra i que han passat per allí sens deixar-hi rastre, tret de les naturals influencies fronterices.

Nosaltres conservem aquest sò de ù, que'n diem francesa i que emperò crec que també's parla a les muntanyes de Suiça (poble Rhètic), on, com si volgués ser pariona d'idioma com de muntanyes, quina fesomia d'unes recorda les altres, com se reproduïxen en l'estany els núvols que s'hi emmirallen, s'hi parla un llenguatge que té molt d'aranès, tant o més si's vol que de català, puix es remarca per les terminacions en *us* com l'aranès, *religiús, vā-lurús* i *un* com *uniún*.

A l'aranès—per a que pugui reservar-vos una sorpresa més—també li cap l'honra d'haver extès el seu brancatge lluny de sa terra, com ho ha fet el català amb Cerdanya; també ell ha portat el seu penó a llunyans països on s'hi pot trobar tot extrany, emperò es recorda que té un origen venerable, i no'l vol perdre. L'aranès, senyors, es parla al cor de dos països d'idioma castellà. Un d'ells, és en una petita regió d'Honduras on fou no poca la sorpresa d'un emigrant de la nostra terra que trobant-se en un punt on se creia que ningú

l'entendria al parlar l'aranès en familia, li succeí que's trobà de colp i volta entre gent amiga, germana, puix que li responia amb sa mateixa llengua. Després va saber que provenien d'una colonia que formaren unes quantes families emigrantes araneses que s'havien establert allí des de ja feia un gran nombre d'anys; i l'altre en una comarca de Filipines, qual agradable descobriment fou degut a una curiosa circumstancia de que sigué testimoni un oncle meu; se trobava ell i uns quants amics aranesos parlant en aranès al voltant d'una taula del cafè de Novetats, quan hagueren de adonar-se que un senyor desconegut que seia a la mateixa taula no feia més que escoltar la conversa i riure. Al preguntar-li lo extrany de la seva actitud amb una gent desconeguda, els va dir que continuessin enraonant perquè li feien un plaer que ells no's pensaven, tota vegada que'l transportaven al costat de la seva mare, puix que la seva mare, que era del poble (en aquell indret de Filipines), parlava com ells, i que la gent del poble en allà tota parlava aquella llengua que tan grata li era a l'orella i al cor.

Encara que no volguéssim acudir a les fonts series d'on arrenca la natura de la llengua; tant sols fixant-nos en el seu estat present, malejat, adulterat i infeccionat, com succeeix a totes les llengües per l'influencia modernista de la present època—puix 30 anys endarrera s'hi parlava més pur,—té una riquesa de sons i modalitats com cap llengua l'aventatja. Conté, en primer lloc, tot lo que'l català conté, o siga vocals curtes, llargues o de sò obert i sò tancat i aiximateix totes les consonants, inclús el de *j* i *z* castellanés per certes paraules exòtiques, com *jota* (lletra i ball) i per denominar la mateixa *cet-ta* (pronunciat aixís), exceptuant la *e* neutra, sò de *ea* o *ae*, com, *home*, *dòna*, que fan en català, segons la regió, *homae*, *donae*, i després la *v* llavidental, que a Barcelona i a altres punts de Catalunya tampoc s'usa, però que és molt viva al camp de Tarra-gona i a altres comarques.

I ademés d'això conté igualment tots els sons francesos, portuguesos i italians, inclús la *en-ne* i la *em-me*, lletres saltades com en el català *col·legi il·lustre*, donant-li tot això en conjunt una facultat especial per assimilar-se qualsevolga altra llengua, no sols llatina, sinó també anglo-saxona.

Una llengua aixís, encara que arreconada entre'ls Pirineus, creieu que mereix despre-

ciar-la? Jo veuria amb un plaer immens que'ls aranesos que se senten capaços per a polsar la lira, ho fessin en la seva parla tant hermo-sa, no per a establir competencies ni antago-nismes, ni inquina, perquè això fóra com dir que'ls catalans escriuen català sols per la me-qüina idea de discordar dels castellans, no, senyors; les llengües naturals es cultiven per a expressar més vigorosament les manifesta-cions del nostre cervell i del nostre cor.

Aixís veuríem dir coses hermoses i hermo-sament dites, d'expressió directe del nostre pensar i sentir, i la literatura fóra literatura veritat, i com a sincera i natural, fóra litera-tura bona.

Perderien res amb això'ls catalans? No; al contrari, hi guanyarien, perquè allò fóra com el seu emperò d'una forma variada que fóra per a ell una riquesa. Guanyaria res la llengua catalana, si'ls mallorquins, de *s'atlot*, i'ls va-lencians, de lo *chic*, ne diguessin igualment *el noi*.

Aquella uniformitat, aquella aridesa, faria la llengua xorca!

Vinguen, doncs, aquestes veus sonores i delicades de les adormides lleïres araneses, que'l seu ressò hi manca al cor de les llen-gües catalanes!

I vosaltres, catalans, aculliu-les amb amor, admeteu aquesta llengua entre'ls vostres con-reus literaris, no tingueu por de que us diguin si baixeu de la Vall d'Aràn. No permeteu que altres països l'admetin en 40 revistes, mentres que aquí quasi se'n donguin de menys per tro-bar-la massa extranya.

Fixeu's hi en aquest troç de terra que és més aprop del cel que'l reste de Catalunya, i que aixís com Barcelona és la perla del Medite-rrani, la Vall d'Aràn és la perla dels Pirineus i tot és Catalunya.

JOSEP SANDARÁN.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

A. M. i J. Santiago de Cuba.—El seu discurs publicat a *Vida Catalana*, ens justifica sobrerament el comentari del nostre redactor-corresponsal.

ADMINISTRACIÓ:

R. S. i B. Capçanes.—Rebuda la liquidació. Conforme i mercès.

A. N. Madrid.—Rebuda la seva i mercès per les noves subscripcions. Cobrada liquidació; quedem agraïdíssims.

Teatres

Teatre del Bosc. «La Catedral de Colo-nia», obra en 4 actes d'en J. M.ª Francés.

A NAVA a l'estrena amb el cap enterbolit per l'incomprensió de que hi devia haver da-rarrera d'un títol aixís, en una obra catalana.

A veure si soc profeta, sense saber pas una paraula d'antecedents:

Jo diria que l'autor, jove escriptor, amb les il·lusions de tots els joves amb una mica d'em-penta literaria, ha llegit un episodi que fona-menta la llegenda del bastiment de la gran ca-tedral alemanya, trobant-hi la esquema d'una obra, amb precises afegidures per al degut moviment escènic.

Passem per alt la llegenda, que jo desconec, i tampoc té un interès absolut en el mèrit tea-tral de l'obra. No comprenc, perquè allí no's presenta pas amb tota claretat, la lluita de l'home-amant amb l'home-artista, puix un jove de carn i òssos, si la princesa no hagués obrat i parlat altrament que aquella, no podia fer-li oblidar el seu gran ideal, que, fonamen-tat, perseguia. Aquells amors, doncs, queden de poca importància no més que amb el sacri-fici de rebaixar-se amb un home de dubtosa noblesa, i no valien la pena de fer menys preuar o desatendre al Mestre que aprofitant les seves engrunes d'un projecte, l'encamina-va a la gloria, tan envejada per ell.

Fa l'efecte d'una gran cosa, perquè l'pensa-ment esquemàtic hi és, posada en mans que no's belluguen prou encara, en aquesta art di-ficilíssima de la dramàtica que viu de ficcions sense ensenyar la trampa. Aixís el que podia ésser important decantant-se a la tragedia, es queda en un ambient de rondalla, sense prous atractius d'accessoris que la facin distreta. Vegi's sinó, que'l moment més fort de l'obra és el d'aquell acte terç, en dugues escenes, les més ben escrites, que tenen l'adoloriment d'un fatidisme tràgic.

El primer acte queda fluix, fins com a esce-nes de preparació. El darrer permetia treure'n millor partit, encara que va quedar pitjor de lo que és, per culpa de l'interpretació i presenta-ció, més desgraciada que en tota l'obra, puix en conjunt la representaren arrodonida, sense poguer exigir gaire més a la companyia i l'teatre que's representava.

I, no vui parlar dels versos de tota l'obra, perquè tampoc s'ha de mirar tan detallada-ment els defectes de un primer assaig,

ANDREU MAURÍ.

III Concurs Nacional d'Historia de Catalunya

L'ASSOCIACIÓ Protectora de l'Ensenyança Catalana, desitjosa de seguir treballant pel desenvolupament de la nostra consciència patriòtica, convoca als nois i noies catalans al III Concurs Nacional d'Historia de Catalunya que's celebrarà en la ciutat de Lleida en el mes de maig de 1915. El dia i hores precises i el lloc se fixaran i publicaran oportunament.

Ha volgut l'Associació Protectora descentralitzar aquests Concursos, verificant-los alternativament fora de Barcelona, per dues raons: per escampar els beneficis de la seva influència patriòtica arreu de Catalunya, i per a donar facilitats en lo possible als mestres i alumnes de totes les escoles del Principat per a poder acudir-hi i interessar-se en el bon èxit dels mateixos. D'altra part, s'ha judicat convenient el fer tocar de prop als bons catalans de totes les comarques de Catalunya els fruits de propaganda catalanitzadora que els treballs de la Protectora rendeixen, a fi que tots ells se sentin moguts a contribuir a sos nobles fins amb la cooperació material que els hi sia possible. La seva acció educadora deu estendre's a tota Catalunya; però tota Catalunya deu ajudar a son sosteniment, si es vol fer feina llarga i profitosa.

El Concurs es regirà per les següents bases:

1.ª Serà patrocinat per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, Unió Catalanista, Lliga Regionalista de Barcelona, Centre Nacionalista Republicà, Ateneu Barcelonès, Institut d'Estudis Catalans, Estudis Universitaris Catalans, i a més, per les següents entitats de Lleida: Excm. Diputació Provincial, Excm. Ajuntament de la Capital, M. I. Capítol Catedral de la Diòcesi, Cos d'Adjunts dels Jocs Florals, Centre Excursionista, Econòmica d'Amics del País, Cambra Oficial del Comerç i de l'Indústria, Col·legi de Metges, Joventut Republicana, Societat «La Margarita», Ateneu Tradicionalista, Casino Independent, Casino Principal.

2.ª Els exercicis seran orals, públics i en Llengua Catalana: hi podran pendre part nois de deu a disset anys i noies de deu a vint anys. Els premis oferts podran concedir-se o no a judici del tribunal, les decisions del qual seran inapel·lables.

3.ª Entre els inscrits s'establiran sis seccions: tres per als nois, i altres, tres, similars, per a les noies; la primera de cada grup la formaran respectivament els nois i les noies de deu a dotze anys; les segones, de dotze a quinze anys, i les terceres, els nois de quinze a disset anys i les noies de quinze a vint anys.

4.ª Els inscrits en les dues primeres seccions hauran de demostrar coneixements sintètics i conjunts de l'Historia de Catalunya i especialment de la successió cronològica dels seus sobirans. Podran consultar els compendis de Mn. Norbert Font i Sagué, Antoni Bori i Fontestà, Joan Oliva i Rafel Monjo. Els inscrits en les segones, deuràn donar detallades explicacions sobre els fets més remarcables de cada època i regnat; consultar l'Historia de Catalunya de N'Antoni Aulestia i Pijoan. * Els que figurin en les terceres seccions tractaran dels

fets, costums i civilització de l'antiga Nacionalitat Catalana, desde sa fundació fins a Ferràn II *el Catòlic*, havent de posar especial atenció en els esdeveniments històrics relacionats amb les comarques lleidetanes. Els inscrits en les terceres seccions que hagin tingut recompensa, abans de recollir-la, hauràn de justificar llur edat.

5.ª Els premis en metàl·lic per als concursants es donaran en llibretes de les Caixes de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi que existeixin en la Comarca d'on els premiats procedeixin, i en cas de no haver-n'hi en elles se'ls hi entregaran en efectiu.

6.ª Els que desitgin concorre en aquest Concurs deuràn avisar no més tard del 15 d'abril prop-venent a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, Comte de l'Assalt, 4, principal, a fi de saber amb temps el nombre de concurrents per a l'organització dels actes del Concurs.

Els premis en efectiu es distribuïràn en la forma següent:

Premis:

Primera secció nois

Tres primers de 25 ptes. Tres segons de 15 ptes.

Segona secció nois

Tres primers de 50 ptes. Tres segons de 30 ptes.

Tercera secció nois

Tres primers de 75 ptes. Tres segons de 45 ptes.

Primera secció noies

Tres primers de 25 ptes. Tres segons de 15 ptes.

Segona secció noies

Tres primers de 50 ptes. Tres segons de 30 ptes.

Tercera secció noies

Tres primers de 75 ptes. Tres segons de 45 ptes.

A més es podrà concedir un premi d'Honor, de 125 pessetes, als joves, i altre igual a les senyoretes, que en els exercicis d'aquest Concurs hagin demostrat notable superioritat de coneixements d'Historia de Catalunya, havent obtingut en ells els premis de llur secció; els afavorits amb els premis d'Honor, tant sols cobraran l'import del mateix. *

Als examinats que no obtinguin premis en metàl·lic, i segons el judici del Tribunal sien mereixedors de recompensa, se'ls farà entrega de llibres o altres presents com a record del Concurs.

Serà concedit un premi en efectiu de 150 pessetes, i diploma d'Honor, al professor que, a judici del Tribunal, hagi respost amb més entusiasme i intel·ligència a la present crida, tenint-se en compte principalment les quantitats i qualitat dels premis obtinguts per sos deixebles. El professor que el segueixi en mèrit, serà distingit amb diploma d'Honor.

Des de la publicació, en periòdics, d'aquest avís de Concurs, es prega a tots els Catedràtics, Mestres, entitats i particulars, que posin gran interès en preparar joves i senyoretes per assistir-hi; entenent que així faran obra patriòtica: perquè com més sigui coneguda la nostra Historia, més estimada i respectada serà Catalunya.

Barcelona, 1 desembre de 1914.

Pel Consell Directiu de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.—El President, Manel Folguera i Duràn.—El Secretari, Frederic Culí i Verdaguer.

* L'Associació ha convocat ja un Concurs entre historiadors per a premiar els millors llibres graduats d'Historia de Catalunya destinats a Programa, per a orientar els inscrits en els Concursos vinents. El Concurs d'aquest any es refereix al Compendi d'Historia per als alumnes del primer grau, i s'obriran els plec per al mateix en el propi acte de la Repartició de premis d'aquest Concurs de Lleida pels nois i noies.

* Els concursants que hagin guanyat premi en Concursos anteriors, no podran presentar-se novament, si no és en secció de grau superior a la que pertanyien quan obtingueren premi.

NOVES

Preguem als llegidors que, fixant-se en l'artíclel-crida que publiquem en la pàgina 40, facin per manera que la concurrència de nens i nenes a l'acte d'homenatge a Muley Hafid sigui ben nombrosa.

Es tracta d'una senzilla exteriorització del ver agraïment de la mainada a l'ex soldà del Marroc, generós donant d'un elefant per a la col·lecció zoològica en substitució a l'«Avi» que feia les delícies dels petits.

* * *

El diumenge proper a les 11 del matí tindrà lloc, organitzada pel Casal Catalanista del Districte IV, una audició de les sardanes: «Pensament», «Per què estàs trista?», «Catalunya», «Capvesprada», «Un esmolet vell» i «Prop la Costa», que seràn tocades per la Cobla «Barcino» al carrer de Valencia prop del Passeig de Sant Joan.

* * *

Amb motiu de la presentació i aprovació del Missatge de la majoria de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, el setmanari regionalista *La Veu de Tarragona*, s'ha complagut publicant diversos solts, despectius i denigrants, per la nova orientació, els quals han sigut contestats degudament pel nostre benivolgut confrare *Renovació* de dita ciutat.

Tan sols de la manera en que'ls dos periòdics s'han expressat, haurà servit per a demostrar a tots els bons tarragonins, ont existeix un ideal, que faci respectar degudament, donant un alt sentit de civisme en els que'l seu patriotisme, fa que'l puguin posseir.

* * *

Com és costum de cada any en arribant la present època, en un proper número repartirem imprès l'índex alfabètic dels treballs publicats durant el prop-passat període de la nostra actuació.

* * *

Acaba d'ésser traduït al nostre idioma nacional per el diputat a corts senyor Verdaguer i Callís, el magnífic poema del Dant, «La Divina Comedia», que vindrà a ocupar un senyalat lloc dintre la bibliografia catalana, puix per noves particulars se sab que és de les millors traduccions que s'han fet entre les poques que existeixen, arcaiques i bastant defectuoses.

* * *

Junta d'Afirmació Catalana. Amb aquest títol, acaba de constituir-se una nova entitat nacionalista, la missió de la qual serà la d'enrobustir, intensificar, fer punyentament viva dintre la consciència dels catalans, l'idea de catalanisme, principi essencial del fonament de la nostra nacionalitat.

En la Exposició Internacional de les Arts Gràfiques i Industrials del Llibre, celebrada recentment a Leipzig, a la casa editorial Fills de J. Espasa li ha sigut otorgat el Gran Premi, amb motiu d'haver-hi presentat la monumental obra intitulada «Enciclopedia Universal Il·lustrada».

Rebi la nostra sincera i entusiasta felicitació.

* * *

S'ha publicat en un elegant follet la conferència «La vall d'Aràn i els catalans», donada a l'Ateneu Obrer del Districte II la nit del 23 d'octubre de 1913, per En Josep Sandaràn i Bacaria.

En altre lloc d'aquest número, oferim als nostres llegidors alguns fragments d'aquest interessant treball, que no dubtem recomanar a tots els qui s'interessin per els nostres estudis nacionals.

* * *

Ens plau comunicar, que des de aquest mes, l'estol de joves que forma el «Grop Artístic Estudi» han instal·lat la seva secretaria en el local del «Casal Catalanista del Districte II» Boria 24 i 26 principal, aon podrà dirigir-se tota la documentació.

* * *

A l'A. N. C. Casal Catalanista del Districte II, dissabte vinent dia 16, a les 10 de la vetlla, hi tindrà lloc una escullida audició de sardanes, a càrrec de la coneguda cobla «Barcino» executant el següent programa:

«Triomfadora», Molins; «La Mestressa», Soler; «Saltiró de la Cardina», Bou; «Platja avall», Serrat; «Toc d'oració», Pep Ventura; «Segadora», Vicens. Hi queden convidats tots els catalanistes.

* * *

La revista *Catalunya* que encarnava el sentir d'una joventut adicte a la política de la Lliga Regionalista, ha deixat de publicar-se.

* * *

El proper diumenge 17 del corrent, la Joventut Nacionalista Republicana, de Reus celebrarà una vetllada a benefici de la Creu Roja francesa.

Es llegiran varis treballs literaris; el President de la Lliga N. Catalana de París En Diaz Capdevila, desenrotllarà el tema «França i la guerra», es tocaràn els himnes de les nacions aliades, i acabarà la festa puntejant-se algunes sardanes.

* * *

L'editor En Bartomeu Baxarías ha posat a la venda unes útils «Lliçons de Gramàtica Catalana» redactades pel Professor-Emili Vallès i de conformitat amb les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans.